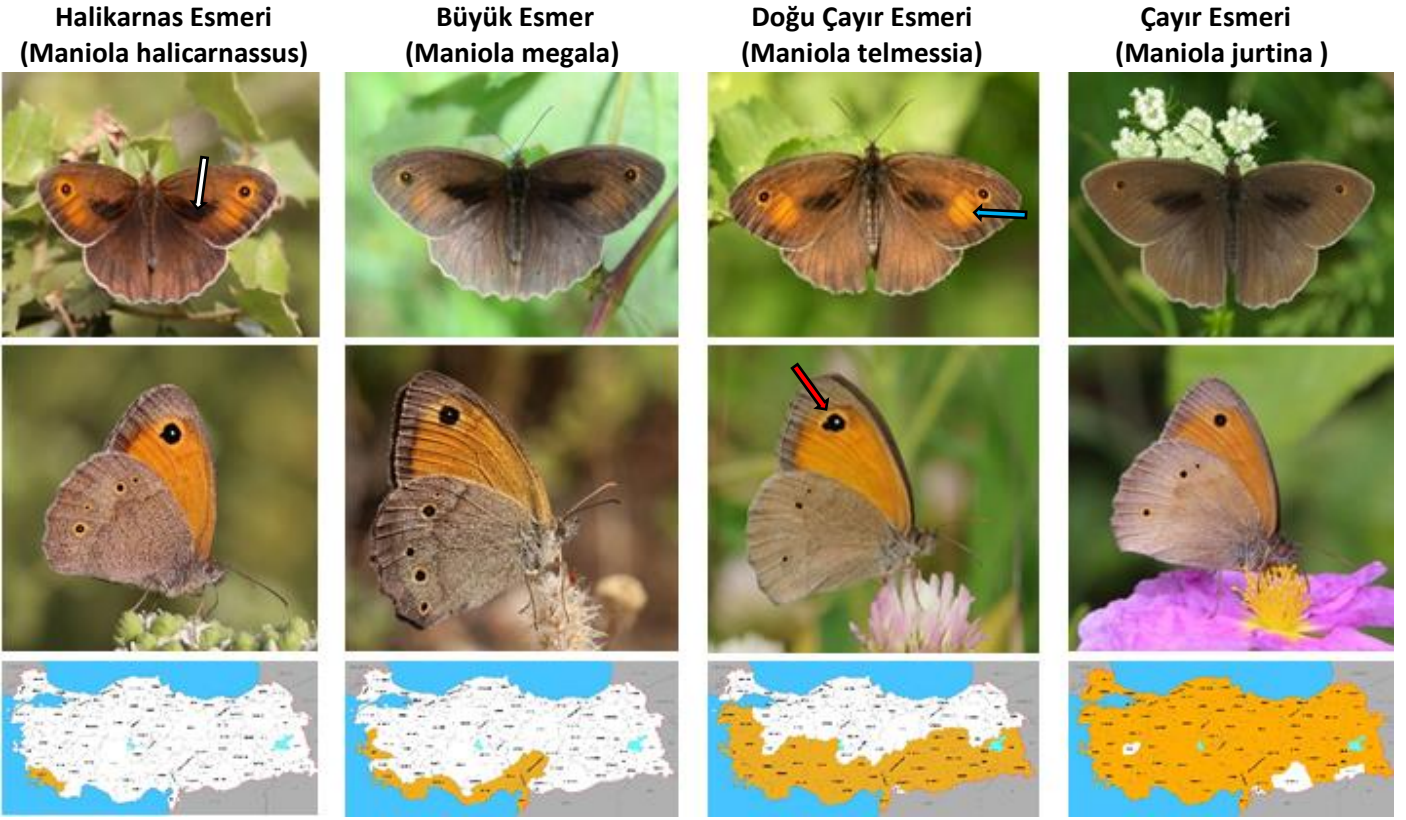

ÇAYIR ESMERİ KELEBEKLERİ TANI KARTI

Çayır Esmeri kelebeklerinde en kolay ayırım yolu erkek bireyin kanat altı ve üstü ile dağılımın birlikte değerlendirilmesidir. Aşağıda bu özelliklere göre ayırım kriterleri verilmiş olup bu özelliklerin değişkenlik gösterdiği bireylerin olabileceği unutulmamalıdır.

Halikarnas Esmeri ile başlayacak olursak, ülkemizde sadece Bodrum yarımadası'nda uçuyor olması ilk tanı kriteridir. Kanat üstünde oldukça kalın ve apeks beneğine doğru uzanan ucu kıvrık stigması türü benzerlerinden ayırır. (Beyaz ok) Stigmanın dış kısmında ise Doğu Çayır Esmerinde olduğu gibi turuncu alan izlenir. Ayrıca Doğu Çayır Esmerine göre daha iri ve koyu renkli bir kelebek olup biraz daha belirgin kanat kenarı fistolarına sahiptir. Kanat altında taşıdığı sayıları 2 ile 5 arası değişen benekler Doğu Çayır Esmeri'nden görece daha iridir. Bir çok bireyde ön kanat altındaki apeks beneği çevresinde belirgin sarı halka bulunmaz. Doğu Çayır Esmerinde bir çok bireyde apeks beneği çevresinde belirgin sarı halka vardır. (Kırmızı ok)

Büyük Esmer tanımında dağılım yine önemli bir kriterdir. Oldukça nadir bir türdür. Kelebeğimiz ailenin diğer üyelerinden daha iri olup kanat üstü Çayır Esmeri gibi koyu renklidir. Ancak kalın stigmasının dış kısmında hafif de olsa turuncu bölgeler vardır. Kanat kenarı fistoları daha belirgin olup arka kanat altında iri, sarı halkalı sayıları 2 ile 5 arasında değişen belirgin benekler taşır. Zemin rengi genel olarak daha koyudur ve daha kontrastlı bir yapıdadır.

Doğu Çayır Esmeri ailenin güney dağılımlı üyesidir. En kolay ayrımı ön kanat üstündeki stigma çevresindeki turuncu alanın bariz geniş yapısıdır. (Mavi ok) Genel olarak ailenin diğer üyelerinden ufak yapıdadır (özellikle erkek bireyler). Kanat altı rengi açık ve daha homojen olup benekler çok ufaktır veya bazen yoktur. Ancak nadiren bazı bireylerde ailenin diğer üyeleri gibi 5'e kadar benek de gözlemlenebilir. Bu tür için arka kanat altı benek sayısı ayırt edici bir kriter değildir.

Çayır Esmeri Kuzey Anadolu'da ailenin tek üyesi olduğundan tanımı kolaydır. Ailenin orman açıklıkları ve makiliklerde uçan diğer üyelerinden farklı olarak bu türümüz çayırılık geniş alanlarda görülür. Erkek kanat üstü tamamen koyu renkte olup koyu stigma çevresinde nadiren çok az miktarda turuncu görülebilir. Kanat altında benekler daha belirgin olup sayısı yine 2 ile 5 arasında değişebilir. Ancak popülasyonlarda 2-3 benek görülen bireylere daha sık rastlanmaktadır. Bu türün ayrımında, kesişim bölgelerinde habitat seçimi de önemli bir kriter olarak göze çarpmaktadır.

Ailenin dişi bireylerinden tür ayrımı yapılması çok zordur. Dişi bireylerin kanat altı desenleri de oldukça değişkenlik gösterir. Apeks beneklerinin ikili veya tek yapısı da değişkendir. **Bu nedenle özellikle daha nadir görülen türlerin tanımları için mutlaka erkek birey kanat altı üstü karesi almaya çalışınız.** Aşağıda dişi bireyler için ayırt edici bazı kriterler sunulmuştur. Ancak bunların her bireyde aynı olmayabileceği ve ayrımın mutlaka erkek bireyler üzerinden yapılması gerektiği unutulmamalıdır.

Halikarnas Esmeri
(*Maniola halicarnassus*)

Büyük Esmer
(*Maniola megalis*)

Doğu Çayır Esmeri
(*Maniola telmessia*)

Çayır Esmeri
(*Maniola jurtina*)

Çayır Esmerinde kanat altında da koyu kenarlar daha belirgin olduğundan orta dış bant daha belirgin kontrast oluşturur.

Halikarnas Esmeri dağılımı olan kısıtlı alanda Doğu Çayır Esmeri ile birlikte uçtuğundan dişi bireylerden ayırım yapmamak daha doğrudur. Dişi bireylerde Doğu Çayır Esmeri ile güvenilir bir ayırım kriteri mevcut değildir.

Doğu Çayır Esmerinde dişi kanat üstü oldukça değişkendir ve arka kanatta turuncu alanlar taşıyabilir. Ön kanat apeksi yuvarlak olup ön kanat orta dış bölge belirgin turuncudur.

İlave Notlar:

Her ne kadar öncel çalışmalarda jenetik farklılar sebebiyle Halikarnas Esmeri (*M. halicarnassus*) ayrı tür seviyesinde gösterilmiş olsa da özellikle Doğu Çayır Esmeri (*M. telmessia*) ile birlikte uçtuğu alanlardaki ara bireyler (hibrid) bu tespiti şüphe düşürecek düzeydedir. Ayrıca yapılan moleküler düzeydeki çalışmalar sonucunda Halikarnas Esmeri (*M. halicarnassus*) ile Doğu Çayır Esmeri (*M. telmessia*) arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir (Bozano, 2011).

Kıbrıs tür listesinde bulunan Kıbrıs Çayır Esmeri (*Maniola cypricola*) bir çok uzmana göre Doğu Çayır Esmeri (*Maniola telmessia*) ile sinonimdir. Bu tür için de gerçekleştirilen moleküler düzeydeki çalışmalar sonucunda Kıbrıs Çayır Esmeri (*Maniola cypricola*) ile Doğu Çayır Esmeri (*M. telmessia*) arasında da anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir (Bozano, 2011).

Aile ilgili mevcut güncel çalışmalar dikkate alındığında Çayır Esmerilerindeki taksonomik durumun halen tam olarak netlik kazanmadığı görülmektedir. Bu durum türlerin morfolojik ayrımında da sıkıntılar yaratabilmektedir. Bu sebeple fotoğrafa dayalı ayırım kriterleri uygulanırken kimi durumlarda ayırımı mümkün olmayan ara bireylerin de olabileceği, sadece morfolojiye bakarak her kelebeğin fotoğraftan tanımlanmasının mümkün olmadığı unutulmamalıdır.

Hazırlayanlar :

Hakan Yıldırım

Onat Başbay